Załącznik nr 4 do Zarządzenia Nr RD/Z.0201-3/2020

KARTA KURSU

Nazwa	Działania hybrydowe
Nazwa w j. ang.	Hybrid Activities

Koordynator	Prof. dr hab. Olga Wasiuta	Zespół dydaktyczny
Punktacja ECTS*	4	

Opis kursu (cele kształcenia)

- przybliżenie studentom węzłowych zagadnień dotyczących działań hybrydowych w kontekście ochrony ludności i zarządzania kryzysowego;
- zapoznanie z konfliktami asymetrycznymi i działaniami hybrydowymi jako realnymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa cywilnego i infrastruktury krytycznej;
- wyjaśnienie wpływu zagrożeń hybrydowych na populacje cywilne, systemy zarządzania kryzysowego i służby ratownicze;
- wykształcenie praktycznych umiejętności identyfikowania zagrożeń hybrydowych i reagowania na nie w ramach zadań ochrony ludności.

Warunki wstępne

Wiedza	• podstawowa wiedza z zakresu ochrony ludności i zarządzania kryzysowego; • podstawowa wiedza z zakresu współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony ludności.
Umiejętności	• umiejętność posługiwania się podstawową terminologią dotyczącą bezpieczeństwa i ochrony ludności; • umiejętność samodzielnej i grupowej pracy; • umiejętność wyszukiwania i korzystania ze źródeł; • umiejętność prezentacji wiedzy w formie ustnej i multimedialnej.
Kursy	Podstawy zarządzania kryzysowego.

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	**W01** – Rozpoznaje i wyjaśnia miejsce i rolę ochrony ludności i zarządzania kryzysowego w systemie nauk o bezpieczeństwie, w tym w obliczu zagrożeń hybrydowych oddziałujących na populacje cywilne. **W05** – Rozpoznaje rolę komunikacji i informacji w zarządzaniu kryzysowym oraz mechanizmy dezinformacji i propagandy stosowane w działaniach hybrydowych wobec społeczeństwa. **W11** – Rozpoznaje i wyjaśnia militarne i niemilitarne uwarunkowania środowiska bezpieczeństwa w wymiarze lokalnym, regionalnym i globalnym determinujące działania ochrony ludności.	K_W01 P6U_W K_W05 P6U_W K_W11 P6U_W

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	**U01** – Wykonuje zadania oraz przewiduje i rozwiązuje złożone problemy dotyczące ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych wywołanych przez działania hybrydowe, w zmiennym i mało przewidywalnym środowisku bezpieczeństwa. **U05** – Komunikuje się z otoczeniem i uzasadnia swoje stanowisko w dyskusji naukowej oraz opracowaniach pisemnych, wykorzystując terminologię specjalistyczną z zakresu ochrony ludności. **U08** – Samodzielnie planuje i organizuje własne uczenie się w zakresie reagowania na zagrożenia hybrydowe w kontekście ochrony ludności.	K_U01 P6U_U K_U05 P6U_U K_U08 P6U_U

Kompetencje społeczne	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych

	K01 – Wykonuje powierzone zadania w zespole zarządzania kryzysowego i ochrony ludności w sytuacji kryzysowej wywołanej działaniami hybrydowymi; samodzielnie podejmuje decyzje i krytycznie ocenia swoje działania. **K03** – Buduje relacje ze społecznością lokalną, reaguje na jej potrzeby i angażuje się w lokalne działania na rzecz bezpieczeństwa i odporności na zagrożenia hybrydowe. **K05** – Upowszechnia i stosuje odpowiednie normy i reguły prawne, zawodowe i moralne w zakresie ochrony ludności, zarządzania kryzysowego i reagowania na zagrożenia hybrydowe.	K_K01 P6U_K K_K03 P6U_K K_K05 P6U_K

Organizacja													
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach											
		A		K		L		S		P		E	
Liczba godzin	15	15											

Opis metod prowadzenia zajęć

- wykład z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych, w tym z przykładami wpływu działań hybrydowych na ochronę ludności;
- dyskusja dydaktyczna z analizą rzeczywistych scenariuszy zagrożeń hybrydowych dla populacji cywilnych;
- ćwiczenia praktyczne z elementami symulacji reagowania na zagrożenia hybrydowe;
- prezentacje multimedialne i referaty przygotowane przez studentów;
- konsultacje.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01												x	

W02										x		x	
U01						x						x	
U02										x			
K01							x					x	
K02							x					x	
...													

Kryteria oceny	Podstawowa znajomość faktów, terminologii z zakresu działań hybrydowych i ochrony ludności oraz ich ogólna interpretacja w kontekście zadań zarządzania kryzysowego

Uwagi	Zaliczenie bez oceny na podstawie uczestnictwa w zajęciach i przygotowania prezentacji multimedialnej; nieobecności student odpracowuje samodzielnie i zalicza ustnie na konsultacjach; egzamin pisemny.

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

- Zagrożenia asymetryczne a hybrydowe z perspektywy ochrony ludności – definicje i typologia.
- Geneza pojęcia działań hybrydowych i ich wpływ na cywilne systemy bezpieczeństwa.
- Cechy działań hybrydowych i ich oddziaływanie na populacje cywilne i infrastrukturę.
- Ataki hybrydowe na infrastrukturę krytyczną – energetykę, wodę, telekomunikację i transport.
- Migracja i uchodźcy jako instrument działań hybrydowych – wpływ na systemy ochrony ludności.
- Dezinformacja i propaganda jako zagrożenie dla zarządzania kryzysowego i reakcji społeczeństwa.
- Cyberataki na systemy zarządzania kryzysowego i ratownictwa – scenariusze i skutki.
- Zachodnie i wschodnie podejście do działań hybrydowych – perspektywa służb ochrony ludności.
- Działania hybrydowe a prawo humanitarne i prawo ochrony ludności cywilnej.
- Rola samorządów, służb ratowniczych i organizacji pozarządowych w reagowaniu na zagrożenia hybrydowe.
- Budowanie odporności społecznej i instytucjonalnej na działania hybrydowe – koncepcja resilience.
- Systemy ostrzegania i alarmowania w warunkach zagrożeń hybrydowych.
- Przypadki hybrydowych zagrożeń dla ochrony ludności: Ukraina 2014–2026, Estonia 2007, presja migracyjna na granicy polsko-białoruskiej 2021–2026.
- Ćwiczenia i certyfikacje w zakresie gotowości na zagrożenia hybrydowe – standardy NATO i UE.
- Współpraca cywilno-wojskowa (CIMIC) w reagowaniu na kryzysy hybrydowe.

Wykaz literatury podstawowej

- Asymetria i hybrydowość – stare armie wobec nowych konfliktów, (red.) W. Sokała, B. Zapała. BBN, Warszawa 2011.
- Banasik M., Wojna hybrydowa i jej konsekwencje dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego. Difin, Warszawa 2018.

- Wasiuta O., Wasiuta S., Wojna hybrydowa Rosji przeciwko Ukrainie. Arcana, Kraków 2017.
- Wasiuta O., Geneza pojęcia i zmiany podejścia do wojny hybrydowej w zachodnim dyskursie politycznym i wojskowym. „Przegląd Geopolityczny", 2016, Tom 17.
- Wasiuta O., Wasiuta S., Podejście rosyjskich badaczy do traktowania wojny hybrydowej, [w:] Współczesne aspekty bezpieczeństwa państwa, (red.) A. Piędel, J. Pomiankiewicz, A. Żebrowski. WSBiO, Nisko 2016.
- Wojnowski M., Koncepcja „wojny nowej generacji" w ujęciu strategów Sztabu Generalnego SZ FR. „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego", 2015, nr 13 (7).
- Hajduk J., Stępniewski T., Wojna hybrydowa Rosji z Ukrainą: uwarunkowania i instrumenty. „Studia Europejskie", 2015, nr 4.
- Wąsowski K., Istota i uniwersalność rosyjskiego modelu wojny hybrydowej. „Sprawy Międzynarodowe", 2015, nr 2.
- Zagrożenia asymetryczne we współczesnym świecie: wybrane problemy. Piktor, Łódź 2012.
- • Encyklopedia bezpieczeństwa w 8 tomach, (red.) O. Wasiuta, S. Wasiuta. Libron, Kraków 2021–2025.

Wykaz literatury uzupełniającej

- Gawliczek P., Pawłowski J., Zagrożenia asymetryczne. AON, Warszawa 2003.
- Madej M., Zagrożenia asymetryczne bezpieczeństwa państw obszaru transatlantyckiego. PISM, Warszawa 2007.
- Niedzielski D., Zagrożenia hybrydowe. Podstawowe informacje i zdolności SZ RP. „Kwartalnik Bellona", 2016, nr 685 (2), s. 35–46.
- Skoneczny Ł., Wojna hybrydowa – wyzwanie przyszłości? Wybrane zagadnienia. „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego", 2015.
- Jakubiak E., Wojna hybrydowa jako nowy rodzaj konfliktu zbrojnego we współczesnym świecie. „Studia Bezpieczeństwa Narodowego", 2022, Zeszyt 24.
- Fryc M., Polska strategia obronności wobec zagrożenia militarnego z elementami „wojny hybrydowej". „Bezpieczeństwo Narodowe", 2015, nr 1.
- Gruszczak A., Hybrydowość współczesnych wojen – analiza krytyczna. BBN, Warszawa 2011.
- Sun Tzu, Sztuka wojny. Wydanie III, Helion, Gliwice 2012.
- von Clausewitz C., O wojnie. Wydawnictwo Mireki, Kraków 2003.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	15
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	10
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	15
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	15
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	15
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	20
Ogółem bilans czasu pracy		120
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4